

LIBRIS

We know
books

Valentin Guțu

DICTIONAR
AL GREȘELILOR
DE LIMBĂ

4.300 de articole

Ediția a III-a,
revăzută și adăugită

CARTIER

INCORECT (nerecomandabil)

A, a s. m.; interj.; prep.; vb. aux./(*g.*) **soárta a múltor famílii...** (*scris nelit./red.*)

1. (*s. m.*) (*în expr.*) (*punct. impr.*) Cine a zis *a* [,] să zică și *b*.
2. (*interj. interog.*) (*stil/impr.; reg., calc. rus./bas.*)
A? N-am auzit!...
• (*interj.*) (*exprimă regret*) (*scris impr.; reg., calc. rus./bas.*)
A[-]a[-]a! Ce păcat!
• (*idem*) (*exprimă admirație*) A[-]a[-]a! ce frumoasă ești!
3. (*prep./art.*) (*în constr. cu g.*) (*a red./cont.*) Formarea a unui bloc electoral de dreapta este absolut necesară.
• (*idem*) Și acesta s-a mirat mult că, uite, un impostor de la editură poate să scuipe peste opiniile a celor mai de vază scriitori de la noi.
• (*idem*) Nu acceptăm nici noi opiniile a anumitor istorici.
• (*idem*) Am corespondat de-a lungul a câtorva ani.
• (*idem*) La fel a fost soarta sau destinul a multor familii basarabene.
• (*în constr. cu d.*) (*a red./impr.; cont.; hipercon.*) A reușit să scape datorită (grație/mulțumită) curajului său și a prezenței lui de spirit.
• (*idem*) Ei sînt egali potrivit aptitudinii politice și a virtuții.
• (*idem*) Muzica este știința sunetelor și a organizării lor conform unor sisteme (privind modul, tonalitatea, ritmul) și a unor norme de compoziție (privind melodia, armonia, polifonia, forma).
• (*în constr. cu inf.*) (+ *inf.*) (*stil/impr.*) Începuse a învăța a înota.
• (*idem*) Pot a băga și a scoate găleata din fîntină cu o singură mină.
• (*idem*) Nu e ușor a programa și realiza o acțiune de amploarea acesteia.
• (*idem*) Aveau nevoie de două zile pentru a ajunge la destinație și a îndeplini misiunea.
4. (*vb. aux.*) (*dezac./reg.*)
— Ei a spus că vin...
— Cine au spus?
— Oamenii ceia a spus...
5. (*în loc. adj.*) (*scris/pron. nelit.; reg., calc. rus./bas.*)
— Aveam o manieră de interpretare a la [á-lea] Dan Spătaru. Eram îndrăgostit în Dan Spătaru la nebunie...
— Dar... în Celentano?...

(a) abandoná vb./(el**) abandóná...** (*scris nelit.*)

- (*sport*) (*ind. prez.*) (*scris nelit.*) (Eu) abandon, (tu) abandóni, (el/ei) abandoná (competiția)...
- (*conj. prez.*) (El/ei) să (nu) abandóne (competiția).

(a) (se) abáte vb./(noi**) (**ne**) abátém...** (*scris/acc. nelit.*)

- (*ind. prez.*) (*scris/pron./acc. nelit.; reg.*) (Noi) (ne) abátém, (voi) (vă) abátéți [a-bá-tét] (de la subiect),
- (*imperf.*) (El) (se) abáté, (ei) (se) abátéu (de la subiect)...
- (*imper. poz.*) (Voi) abátéți(-le) (atenția de la...)!
• (*imper. neg.*) (Voi) nu (vă) (mai) abátéți [a-bá-tét] (de la subiect)!
- (*pleon./taut.*) Noi ne abátém și deviem deseori de la subiect...

abcés [ap-scés]/accés, -uri s. n. (*pron./scris nelit.; inc.*)

- (*med.*) (*scris/pron. nelit.; cont.; inc.*)

CORECT (recomandabil)

A, a s. m.; interj.; prep.; vb. aux./(*g.*) (*aici*) **soárta múltor famílii...** (*stil*)

1. (*s. m.*) (*în expr.*) (*punct.*) (*aici*) Cine a zis *a* [,] să zică și *b*/Cine a zis *a* [,] acela să zică și *b*.
 2. (*interj. interog.*) (*stil*) (*aici*) (*fam., pop.*)
Ha?/Cum?/Poftim?/Ce-ai zis? N-am auzit!...
• (*interj.*) (*exprimă regret*) (*ortogr./stil*) (*aici*)
Aaa!/Vaaa! Ce păcat!
• (*idem*) (*exprimă admirație*) Aaa!/Aaah! ce frumoasă ești!
 3. (*prep./art.*) (*în constr. cu g.*) (*stil*) (*aici*) Formarea a unui bloc electoral de dreapta este absolut necesară.
• (*idem*) Și acesta s-a mirat mult că, uite, un impostor de la editură poate să scuipe pe opiniile/să ignore opiniile celor mai de vază scriitori de la noi.
• (*idem*) Nu acceptăm nici noi opiniile anumitor/a anumiți istorici.
• (*idem*) Am corespondat de-a lungul a câtorva/a cițiva ani.
• (*idem*) La fel a fost soarta sau destinul multor/a multe familii basarabene.
• (*în constr. cu d.*) (*stil*) (*aici*) A reușit să scape datorită (grație/mulțumită) curajului său și prezenței lui de spirit.
• (*idem*) Ei sînt egali potrivit aptitudinii politice și virtuții.
• (*idem*) Muzica este știința sunetelor și a organizării lor conform unor sisteme (privind modul, tonalitatea, ritmul) și a unor norme de compoziție (privind melodia, armonia, polifonia, forma).
• (*în constr. cu inf.*) (*stil*) (*aici*) Începuse a învăța a înota.
• (*idem*) Pot băga și scoate găleata din fîntină cu o singură mină.
• (*idem*) Nu e ușor a programa și a realiza o acțiune de amploarea acesteia.
• (*idem*) Aveau nevoie de două zile pentru a ajunge la destinație și a îndeplini misiunea.
 4. (*vb. aux.*) (*acord./ortogr./stil*) (*aici*)
— Ei au spus că vin...
— Cine au spus?
— Oamenii ceia au spus...
 5. (*în loc. adj.*) (*ortogr./ortoep./stil*) (*aici*)
— Aveam o manieră de interpretare a la [á-la] Dan Spătaru. Eram îndrăgostit de Dan Spătaru la nebunie...
— Dar... de Celentano?...
- (a) abandoná vb./(**el**) abandoneázá...** (*ortogr.*)
- (*sport*) (*ind. prez.*) (*ortogr.*) (Eu) abandonéz, (tu) abandonézi, (el/ei) abandoneázá (competiția)...
 - (*conj. prez.*) (El/ei) să (nu) abandonéze (competiția)/să (nu) (se) retragá (din competiție).
- (a) (se) abáte vb./(**noi**) (**ne**) abátém...** (*ortogr./acc.*)
- (*ind. prez.*) (*ortogr./ortoep./acc.*) (Noi) (ne) abátém, (voi) (vă) abátéți [a-bá-teți] (de la subiect).
 - (*imperf.*) (El) (se) abáteá, (ei) (se) abáteáu (de la subiect)...
 - (*imper. poz.*) (Voi) abátéți(-le) (atenția de la...)!
• (*imper. neg.*) (Voi) nu (vă) (mai) abátéți [a-bá-teți] (de la subiect)!
 - (*stil*) (*aici*) Noi ne abatem/deviem deseori de la subiect.
- abcés [ab-cés], -se** s. n. (*ortogr./ortoep.*)
- (*med.*) (*ortogr./ortoep./stil*) (*aici*)

— Se mai întâmplă ca oamenii să aibă uneori și abcese [ap-sce-suri] pe ici-colo...

— Doctore, am și eu un... acces la gingii...

— Am văzut abcesografia [ap-sce-so-gra-fi-ia]... Va trebui să vă facem o abcesotomie [ap-sce-so-to-mi-ie]...

abiá [a-beá]/abeá adv. (pron./scris nelit.; reg.)

• (în loc. adv.) (pron./scris nelit.; reg./mold.)

— E obosit, sărmanul... De-abia [dea-biá] stă...

— A-bea acum îl înțeleg pe betul om...

abituriént [a-bi-tu-riént/-ri-iént], -ți, abiturientá [a-bi-tu-rién/-ri-ién-tá], -te s. m. și f. (în expr.) **sînt abiturient la medicină...** (pron. nelit.; împr.; reg./bas.)

1. (lingv.) (reg./ard.; pron. nelit.)

— *Abituriént* [a-bi-tu-riént] este un germanism, ieșit din uz, care însemna pe timpuri „elev în ultimul trimestru, înaintea bacalaureatului”...

— Ați uitat de... *abituriente* [a-bi-tu-ri-én-te]...

2. (invățămint/ed.) (stil/împr.; reg., calc, rus./bas.)

Sînt abiturient la medicină/la drept etc. (în Chișinău).

abnegăție/abnegațiune s. f. (în expr.) **să dăm dovadă de abnegație și devotament...** (scris nelit./înv.; pleon.)

• (stil/împr.; inv.; pleon./taut.) Mai multă abnegațiune, domnlor... Să dăm dovadă de abnegație și devotament față de Patrie!...

• (împr./cont.) Copiii învață și ei cu abnegație...

(a) (se) aboná vb./ (el) (se) abóná... (scris nelit.)

1. (presă/edit.) (ind. prez.) (scris nelit./reg.) (Eu) (mă) abón, (tu) (te) abóni, (el/ei) (se) abóná (la o publicație)...

• (conj. prez.) (El/ei) (trebuie) să (se) abóne (la vreo publicație).

2. (tranz.) (stil/împr.; reg., calc, rus./bas.) Iată ziarele și revistele abonate de mine (la Chișinău).

• (idem) (publ.) Dacă doriți să fiți la curent cu tot ceea ce se întâmplă azi în lume, abonați „Ziarul de Ieri”...

abonámént [a-bo-ne-mént]/abonémént, -te s. n. (în expr.) **abonámént interbibliotecár...** (pron./scris nelit./reg.; împr.; reg./bas.)

1. (auto/transp.) (pron./scris nelit.; reg., calc, rus./bas.)

— Taxa, vă rog...

— Abonament [a-bo-ne-mént]...

— Prezențați abonamentul [a-bo-ne-mén-tu]...

2. (bibl.) (stil/împr.; reg., calc, rus./bas.) Și bibliotecile din Chișinău au abonament interbibliotecar/intern/extern etc.

abonát/abonémént, -ți, abonátă/abonéméntă, -te adj./s. m. și f. (în expr.) **abonémént telefónic...** (scris nelit.; reg./bas.)

• (telec.) (scris nelit.; reg., calc, rus./bas.)

— Sînteți abonat telefonic?

— Da, e și în Chișinău o listă a abonaților la serviciul telefonic...

abreviatură, -ri s. f. (scris nelit.; reg./bas.)

• (lingv., edit.) (scris nelit.; reg., calc, rus./bas.)

— Evident, și la Chișinău cuvintele sau titlurile care se abreviază se numesc abreviaturi...

— Așa i se spune... abrevierii la voi?

abricós/abricóz, -și s. m.; **abricoasă, -se** s. f. (reg./mold.)

1. (s. m.) (bot.) (mold.; reg., calc, rus.) În Chișinău au înflorit abricoșii...

2. (s. m./s. f.) (bot./alim.) (reg., calc, rus./bas.)

— De ce nu serviți dulceață?... Îi din abricoși...

— Se mai întâmplă ca oamenii să aibă uneori și abcese [ab-cé-s]/acumulări de puroi pe ici-colo...

— Doctore, am și eu un... abces [ab-cés] la gingii...

— Am văzut abcesografia [ab-ce-so-gra-fi-ia]... Va trebui să vă facem o abcesotomie [ab-ce-so-to-mi-ie]...

abiá [a-biá] adv. (ortogr./ortoeop.)

• (în loc. adv.) (ortogr./ortoeop./stil) (aici)

— E obosit, sărmanul... De-abia [dea-biá] stă...

— Abia acum îl înțeleg pe bietul om...

abituriént [a-bi-tu-ri-ént], -ți, abiturientá [a-bi-tu-ri-én-tá], -te s. m. și f. (în expr.) (aici) **sînt candidát la medicină...** (ortoeop.; stil)

1. (lingv.) (reg./ard.; ortoeop.)

— *Abituriént* [a-bi-tu-ri-ént] este un germanism, ieșit din uz, care însemna pe timpuri „elev în ultimul trimestru, înaintea bacalaureatului”...

— Ați uitat de... *abituriente* [a-bi-tu-ri-én-te]...

2. (invățămint/ed.) (stil) (aici)

Sînt candidat (la admitere) la medicină/la drept etc. (în Chișinău)/Dau (examele de admitere/admiterea) la medicină/la drept etc. (în Chișinău).

abnegăție s. f. (în expr.) **să dăm dovadă de abnegăție...** (ortogr.; stil)

• (stil) (aici) Mai multă abnegație/mai mult sacrificiu, domnlor... Să dăm dovadă de abnegație/de devotament față de Patrie!...

• (stil) (aici) Copiii învață și ei cu sîrguință.../Copiii sînt și ei sîrguincioși/silitori (la învățatură)...

(a) (se) aboná vb./ (el) (se) aboneáză... (ortogr.)

1. (presă/edit.) (ind. prez.) (ortogr.) (Eu) (mă) abonéz, (tu) (te) abonézi, (el/ei) (se) aboneáză (la o publicație)...

• (conj. prez.) (El/ei) (trebuie) să (se) abonéze (la vreo publicație).

2. (stil) (aici) (refl.) Iată ziarele și revistele la care m-am abonat (la Chișinău).

• (idem) (publ.) Dacă doriți să fiți la curent cu tot ceea ce se întâmplă azi în lume, abonați-vă la „Ziarul de ieri”...

abonámént [a-bo-na-mént], -te s. n. (în expr.) (aici) **împrumút interbibliotecár...** (ortogr./ortoeop.; stil)

1. (auto/transp.) (ortogr./ortoeop./stil) (aici)

— Taxa, vă rog...

— Abonament [a-bo-na-mént]...

— Prezențați abonamentul [a-bo-na-mén-tul]...

2. (bibl.) (stil) (aici) Și bibliotecile din Chișinău au (serviciu/ secție de) împrumut interbibliotecar/intern/extern etc.

abonát, -ți, abonátă, -te adj./s. m. și f. (în expr.) (aici) **abonát telefónic...** (ortogr.; stil)

• (telec.) (ortogr./stil) (aici)

— Sînteți abonat telefonic?

— Da, e și în Chișinău o listă a abonaților la serviciul telefonic...

abreviére, -ri s. f. (ortogr.)

• (lingv., edit.) (ortogr./stil) (aici)

— Evident, și la Chișinău cuvintele sau titlurile care se abreviază se numesc abrevieri (abreviații/prescurtări)...

— Așa i se spune... abrevierii la voi?

(aici) **caís, -și** s. m.; **caísă, -se** s. f. (stil)

1. (s. m.) (bot.) (stil) (aici) În Chișinău au înflorit cașiile...

2. (s. f.) (bot./alim.) (stil) (aici)

— De ce nu gustați dulceață?... E de caise...

- Și campotu-i din abricoase...
- Mulțamesc, nu mai servesc...
- Poate doriți băutură de abricoase? Că-i mai tare...
- Mă cam doare... burta, mulțamesc...

(a) abrogă vb./ (eu) abroghéz... (scris nelit.)

- (jur.) (scris nelit.; pleon./taut.) Eu aș fi în stare să abroghez și să suprimez total orice lege antidemocratică.

abrupt adv./ (în constr.) summitul s-a încheiat abrupt... (stil/ impr.; calc, engl./fr.)

- (în constr.) (stil/impr.; calc, engl./fr.) Ultimul test al rachetei SLS efectuat în ianuarie s-a sfârșit abrupt după doar 67,7 secunde din cauza unei erori „majore”.
- (idem) Summitul UE dedicat obținerii unui acord privind cadrul financiar multiannual pentru perioada 2021-2027 s-a încheiat abrupt vineri seară.
- (idem) Încă o dată, fotbalistii britanici își vedeau sfârșit abrupt visul de a cuceri titlul mondial.
- (idem) Presiunea referendumului se mută abrupt pe Curtea Constituțională...
- (idem) Când l-am întrebat despre asta, m-a invitat abrupt să plec, afirmând că este „un om ocupat cu mulți clienți în așteptare”.

(a) absoarbe/absorbí vb./ (el) absorbește... (scris nelit.)

- (inf.) (scris nelit./impr.) Firmele mari au prins a le absoarbe pe cele mici.
- (ind. prez.) (scris nelit.) Pământul absoarbește apa de ploaie.
- (conj. prez.) (fig.) (scris nelit.) Munca asta n-ar trebui să-l absoarbe/absorbească chiar atât...

absolvént/apsolvént, -ți, absolvéntă/apsolvéntă, -te s. m. și f./ (în expr.) sint fost absolvént al... (scris nelit./inc.; impr.)

- (invățământ/ed.) (stil/impr.; cont.) Noi doi sîntem foști absolvenți ai Universității Pedagogice.
- (pleon./inc.) Fac parte din cea de-a treia promoție de absolvenți ai facultății.

abțibíld/a(c)țibíld, -de s. n. (scris nelit.)

- (ed.) (scris nelit./inc.)
- Gigel, puicule! nu înclia și tu... abțibilduri chiar pe toate ușele...
- Nici nu mai am abțibilduri, mamă...

(a) abundá vb./ (el) abundează... (scris nelit.)

- (ind. prez.) (în constr. prep.) (scris nelit.; impr./cont.) Doamne, textul acesta abundează de greșeli!...
- (ger.) (idem) Nu mai dorim texte abundînd de greșeli!

abu(n)dénță/abundánță s. f., g.-d. art. abu(n)dénții... (scris nelit.; inv.; inc.)

- (în loc. adv.) (scris nelit./inc.; pleon./taut.) Avem de toate... Chiar din abundență și belșug...
- (g.-d. art.) (scris nelit.) Cornul abundenții îi în mîinile noastre.

(a) abuzá vb./ (el) abuz(e)áză [a-bu-zá-ză]... (scris/pron. nelit.; reg.)

- (ind. prez.) (scris/pron. nelit.; reg./mold.) (Eu) abúz/abuzéz [a-bu-záz], (tu) abúzi/abuzézi [a-bu-zéz/a-bu-záz(i)], (el/ei) abúzá/abuz(e)áză [a-bu-zá-zá] (de putere)...
- (conj. prez.) (El/ei) să (nu) (mai) abúze/abuzéze [a-bu-zá-ze] (de putere).
- (idem) Abuzăze, ce-mi pasă?!...
- (în constr. tranz.) (stil/impr.; calc/engl.)

Individul a intrat în casa unor consăteni și a abuzat-o sexual pe una dintre copilele minore ale acestora.

- (idem) Unul dintre parteneri îl abuzează pe celălalt, iar acesta decide să se răzbune.

- Și compotu-i de caise...
- Mulțamesc, nu mai doresc/am gustat deja...
- Poate doriți caisată? Că-i mai tare...
- Mă cam doare... burta, mulțamesc...

(a) abrogá vb./ (eu) abróg... (ortogr.)

- (jur.) (ortogr./stil) (aici) Eu aș fi în stare să abrog (să suprim/ să anulez) orice lege antidemocratică.

(aici) brusc/pe neașteptáde adv./loc. adv./ (în constr.) summitul s-a încheiat brusc... (stil)

- (în constr.) (stil) (aici) Ultimul test al rachetei SLS, efectuat în ianuarie, s-a sfârșit intempestiv (neprevăzut/inoportun) după doar 67,7 secunde din cauza unei erori „majore”.
- (idem) Summitul UE care avea pe agendă obținerea unui acord privind cadrul financiar multiannual pentru perioada 2021-2027 s-a încheiat brusc/în mod neașteptat vineri seară.
- (idem) Încă o dată, fotbalistii britanici își vedeau sfârșit pe neașteptate/(în mod) rapid visul de a cuceri titlul mondial.
- (idem) Presiunea referendumului se mută dintr-odată pe Curtea Constituțională...
- (idem) Când l-am întrebat despre asta, m-a invitat imediat (îndată/tot atunci) să plec, afirmînd că este „un om ocupat cu mulți clienți în așteptare”.

(a) absorbí vb./ (el) absoarbe... (ortogr.)

- (inf.) (ortogr./stil) (aici) Firmele mari au prins a le absorbi/înghiți pe cele mici.
- (ind. prez.) (ortogr./stil) (aici) Pământul absoarbe (soarbe/înghite) apa de ploaie.
- (conj. prez.) (fig.) (ortogr./stil) (aici) Munca asta n-ar trebui să-l absoarbă (acapareze/preocupe) chiar atât...

absolvént, -ți, absolvéntă, -te s. m. și f./ (în expr.) (aici) sint absolvént al... (ortogr.; stil)

- (invățământ/ed.) (stil) (aici) Noi doi sîntem absolvenți („foști studenți”) ai Universității Pedagogice.
- (ortogr./stil) (aici) Fac parte din cea de-a treia promoție/serie de absolvenți a/ai facultății.

abțibíld, -uri s. n. (ortogr.)

- (ed.) (ortogr./stil) (aici)
- Gigel, puicule! nu înclia și tu... abțibilduri chiar pe toate ușele...
- Nici nu mai am abțibilduri, mamă...

(a) abundá vb./ (el) abúndă... (ortogr.)

- (ind. prez.) (în constr. prep.) (ortogr./stil) (aici) Doamne, textul acesta abundă în greșeli!...
- (ger.) (idem) Nu mai dorim texte abundînd în greșeli!

abundénță s. f., g.-d. art. abundénței... (ortogr.)

- (în loc. adv.) (ortogr./stil) (aici) Avem de toate... Chiar din abundență/din belșug...
- (g.-d. art.) (ortogr.) Cornul abundenței e în mîinile noastre.

(a) abuzá vb./ (el) abuzează [a-bu-zeá-zá]... (ortogr./ortoeop.)

- (ind. prez.) (ortogr./ortoeop.) (Eu) abuzéz [a-bu-zéz], (tu) abuzézi [a-bu-zézi], (el/ei) abuzează [a-bu-zeá-zá] (de putere)...

- (conj. prez.) (El/ei) să (nu) (mai) abuzéze [a-bu-zé-ze] (de putere).
- (idem) Abuzeze, ce-mi pasă?!...
- (stil) (aici) (în constr. (in)tranz.)

Individul a intrat în casa unor consăteni și a abuzat sexual de (a violat-o pe) una dintre copilele minore ale acestora.

- (idem) Unul dintre parteneri abuzează de (il maltratează/agresează pe) celălalt, iar acesta decide să se răzbune.

abzaț, -uri s. n. (reg./bas.)

• (poligr./edit.; învățămînt/ed.) (în expr./loc. adv.) (reg., calc., rus./germ.; bas.)

— Am zis să scriți din abzaț!... Nu s-aude?...

• (idem)

— Punct și din abzaț!...

• (idem)

— Doamnă profesoare, mie mi-au ieșit pînă acum... trei abzațuri, da lui Gigel șase...

• (inc./cont.)

— De tot trebuie să fiibă nouă... alienate... Numărați!...

ac, acuri s. n. (în comp.) **ăcul [] pămîntului...** (scris nelit.)

1. (pl., scris nelit./reg.)

— Cumpără și niște acuri de cusut...

— Cite acuri?

2. (în comp.) (scris nelit./cont.) (s. n.) Ac de gămălie; (iht.) (s. n.) ac [] de [] mare; (bot.) (s. m.) ăcul [] doămnei; ăcul [] pămîntului.

academic, -ci, academică, -ce adj./s. m. și f. (în expr.) **ceas academic...; academicián [a-ca-de-mi-ceán], -c(i)éni [c(i)éni], academiciánă [a-ca-de-mi-ceá-nă], -c(i)éne [c(i)é-ne]** s. m. și f. (fam.; reg./bas.; scris/pron. nelit.)

1. (adj. m.) (în expr.) (invățămînt/ed.) (stil/impr.; reg., calc., rus./engl./bas.)

— Abia după sfîrșitul unui an academic avem și noi, profesorii din Chișinău, o vacanță mai mare...

— După atîtea ceasuri academice...

• (s. m.) (fam.; reg., calc., rus./bas.)

— Și în satul nostru o fost un... academic de la Chișinău...

— Cel care grăie ca noi?...

2. (s. m.) (în expr.) (s. neart., antepus + n. pr./scris/pron. impr.; pl./pron. nelit./reg.)

— Permiteți-mi să vi-l prezint pe academician [a-ca-de-mi-ceán] Cutărescu...

— Îl cunoștem... Sintem și noi academicieni [a-ca-de-mi-céni]...

academie, -ii s. f., g.-d. sg. art. **academíii...** (acc./scris nelit.; reg.)

• (în n. pr.) (g.-d. sg. art.) (scris/acc. nelit.; reg., calc., rus./bas.)

— Am auzit că-l fac și pe el academic...

— Nu, doar... doctor honoris cauza... a Academíii [a-ca-de-mi-ii] de știința a Moldovei...

• (nom.-ac. pl. art.) (scris nelit./inc.)

— Îi plac academiile...

— ... academiile de științi.

acasă adv. (în expr.) **a nu fi cu toate acasă...** (reg./bas.)

1. (în constr. cu pr. pers.) (înv./reg.) Întorceți-vă acasă-vă, că acolo vi-i locul...

2. (în expr./constr. prep.) (reg., calc., germ./ard.; reg., calc., rus./bas.)

— Se pare că omul acesta nu e cu toate acasă...

— Da, omului acestuia nu-i sînt toate acasă.

• (idem)

— Costel, ți-ai făcut temele de casă?

— Dar nu ni s-a dat nimic pe-acasă, mamă...

(a) accedă/accede vb. (el) **accedează...**; **accedăre, -ări** s. f. (scris nelit.)

1. (vb.) (lingv.) (inf.) (scris nelit.)

A **acceda** înseamnă „a avea acces (unde va sau la cineva)”.

(aici) **alineat, -te** s. n. (stil)

• (poligr./edit.; învățămînt/ed.) (în expr./loc. adv.) (stil) (aici)

— Am zis să scrieți cu alineat (nou)!... Nu se-aude?...

• (idem)

— Punct și de la capăt!...

• (idem)

— Doamnă profesoară, mie mi-au ieșit pînă acum... trei alineate, iar lui Gigel șase...

• (ortogr./stil) (aici)

— Cu totul (în total) trebuie să fie nouă... alineate... Numărați!...

ac, ace s. n. (în comp.) **ăcul [-] pămîntului...** (ortogr.)

1. (pl./ortogr.)

— Cumpără și niște ace de cusut...

— Cite ace?

2. (în comp.) (ortogr./stil) (s. n.) Ac cu gămălie/(pop.) bold/spelcă; (iht.) (s. n.) ac [-] de [-] mare/(lat.) *Syngnathus rubescens*; (bot.) (s. m.) ăcul [-] doămnei/(lat.) *Scandix pecten veneris*; ăcul [-] pămîntului/strașnic/părul-Maicii-Domnului.

academic, -ci, academică, -ce adj. m. și f. (în expr.) (aici) **órá academíca...; academicián [a-ca-de-mi-ci-án], -ciéni [ci-éni], academiciánă [a-ca-de-mi-ci-á-nă], -ciéne [ci-é-ne]** s. m. și f. (stil; ortogr./ortoepl.)

1. (adj. m./f.) (în expr.) (invățămînt/ed.) (stil) (aici)

— Abia la sfîrșitul anului școlar/anului universitar avem și noi, profesorii din Chișinău, o vacanță mai mare...

— După atîtea ore academice...

• (s. m.) (stil) (aici)

— Și în satul nostru a fost un... academician/(aici) un om de știință din Chișinău...

— Cel care grăie ca noi?...

2. (s. m.) (în expr.) (stil) (aici/s. art. + n. pr.; pl./ortoepl.)

— Permiteți-mi să vi-l prezint pe academicianul [a-ca-de-mi-ci-á-nul] Cutărescu...

— Îl cunoștem... Sintem și noi academicieni [a-ca-de-mi-ci-éni]...

academie, -ii s. f., g.-d. sg. art. **academíei...** (ortogr./acc.)

• (în n. pr.) (g.-d. sg. art.) (ortogr./acc./stil) (aici)

— Am auzit că-l fac și pe el academician...

— Nu, doar... doctor honoris cauza... al Academíei [a-ca-de-mí-ei] de Știința a Republicii Moldova...

• (nom.-ac. pl. art.) (ortogr./stil) (aici)

— Îi plac academiile...

— ... academiile de științe.

acasă adv. (în expr.) (aici) **a fi într-o doagă...** (stil)

1. (stil) (aici) Întorceți-vă acasă, că(c)i acolo vi-i locul...

2. (în expr./constr. prep.) (stil) (aici)

— Se pare că omul acesta e (cam) într-o doagă, e (cam) pe-o parte...

— Da, omului acestuia îi lipsește o doagă, nu e în toate mințile.

• (idem) (aici)

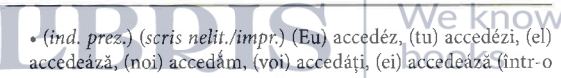
— Costel, ți-ai făcut temele (pentru acasă)?

— Dar nu ni s-a dat nimic pentru acasă, mamă...

(a) accede vb. (el) **accede...**; **accedere, -ri** s. f. (ortogr.)

1. (vb.) (lingv.) (inf.) (ortogr./stil) (aici)

A **accede** înseamnă „a avea acces (unde va sau la cineva)”.

- (*ind. prez.*) (*scris nelit./impr.*) (Eu) accedéz, (tu) accedézi, (el) accedează, (noi) accedám, (voi) accedáți, (ei) accedează (într-o instituție secretă).
- (*conj. prez.*) (El/ei) (trebuie) să accedéze (la o autoritate de stat).
- 2. (*s. f.*) (*scris nelit.*) Accedarea acestui partid în parlament este incertă.

accent [a-cént/ac-tént], -uri s. n. (*pron./scris nelit.; reg./inv.*)

1. (*lingv./pol.*) (*pron./scris nelit.; mold.; reg. calc. rus./bas.*)
— Vád că vorbiți [vor-bíți]... cu accent [ac-tént] românesc...
Sînteți [sîn-téți] pe mult timp la Chișinău [chi-șî-náu]?...
— Daar... cu ce fel de... accent [a-cént] trebuie [tré-be] să vorbesc, dom'le, dacă... sînt român ca și dumneata?!...
— Măă... scuzați [scu-záți]!... Că cu... accenturile [ac-tén-tu-ri-le] iestea ne-am încurcat de tot...
2. (*în expr./constr. prep.*) (*stil/impr.; reg. calc. rus./bas.*)
Accentul trebuie pus la condițiile precare în care funcționează bibliotecile.
- (*idem*) A face accent pe (*ceva*)/asupra (*a ceva*)...

• (*idem*) Se va face accent pe aspectul economic al problemei.

(a) (se) accentuá [a-cen-tuá] vb./ (el) accentu(i)(e)ázá [a(c)-cen-tu-(i)á-zá]... (*pron./scris nelit.; reg.*)

1. (*ind. prez.*) (*scris/pron. nelit.; reg.; inc.*) (Eu) accentu(i)éz [a(c)-cen-tu-iéz], (tu) accentu(i)ézi [a(c)-cen-tu-iéz(i)], (el) accentu(i)(e)ázá [a(c)-cen-tu-(i)á-zá], (noi) accentu(i)ém [a(c)-cen-tu-(i)ém], (voi) accentuáți [a(c)-cen-tuát(i)], (ei) accentu(i)(e)ázá [a(c)-cen-tu-(i)á-zá] (cele spuse).
- (*conj. prez.*) (El/ei) să accentu(i)éze [a(c)-cen-tu-ié-ze] (cele spuse).
- (*ger.*) (El/ei) accentuînd [a(c)-cen-tu-înd] (cele spuse).
2. (*în expr./constr. prep.*) (*stil/impr.; reg. calc. rus./bas.*) A accentua asupra (*a ceva*)...
- (*idem*) Autoritățile de la Chișinău au accentuat asupra importanței soluționării diferendului transnistrean.

(a) acceptá [a-cep-tá] vb./ (tu) acceptézi [a(c)-cep-téz(i)]... (*pron./scris nelit.; reg.*)

- (*ind. prez.*) (*scris/pron. nelit./reg.; inc.; stil/impr.; calc/engl.*)
— Ei acceptează [a-cep-teá-zá] situația...
— Dar tu... o acceptezi [a-cep-téz]?...
— Ia mai lăsați-mă în pace cu... acceptanța situației voastre!...

accident [a-ci-dént], -uri s. n. (*pron./scris nelit.*)

1. (*lingv./fon.*) (*pron./scris nelit.; inc.*)
— Sincopa [si-có-pa], dacă nu știți, e și ea un... accident [a-ci-dént] fonetic...
- Mă rog, am văzut noi... accidente [a-ci-dén-turi] și mai serioase...
2. (*auto/transp.*) (*în expr.*) (*stil/impr.; reg. calc. rus./bas.*)
— Eu, de exemplu, mai anțărț, am nimerit într-un accident de mașină chiar în Chișinău...
— Și cum ai nimerit?..
— Ei, am nimerit și în spital după aceea...
— Nu cumvai ai nimerit sub mașină?..
— Parcă-ți spun că am nimerit... la traumatologie...

acél, acéi, aceá, acéle adj. pr./pr. dem. m. și f. (*în expr.*) **acéi dintre voi căre...** (*scris impr./cont.*)

1. (*adj. pr. antepus/pr. dem. sg. m.*) (*nom.-ac.*) (*stil/impr.; livr.*)
Trebuie reținute atât sensul principal, cât și acel secundar ale cuvîntului în cauză.
- (*pr. dem. scris impr.; cont.*) Rolul dirigintei și acel al colegilor săi, profesorii, nu diferă în fond.
- (*idem*) Ei au un obiectiv bine determinat, anume acel de a...

- (*ind. prez.*) (*ortogr.*) (Eu) accéd, (tu) accézi, (el) accéde, (noi) accédem, (voi) accédeți, (ei) accéd/au acces (într-o instituție secretă).
- (*conj. prez.*) (El/ei) (trebuie) să acceádă (la o autoritate de stat).
- 2. (*s. f.*) (*ortogr./stil*) (*aici*) Accederea/ajungerea acestui partid în parlament este incertă.

accent [ac-cént], -te s. n. (*ortogr./ortoeop.*)

1. (*lingv./pol.*) (*ortogr./ortoeop./stil*) (*aici*)
— Vád că vorbiți [vor-bíți]... cu accent [ac-cént] românesc...
Sînteți [sîn-teți] pe mult timp la Chișinău [chi-și-náu]?...
— Daar... cu ce fel de... accent [ac-cént] trebuie [tré-bu-ie] să vorbesc, domnule, dacă... sînt român ca și dumneata?!...
— Măă... scuzați [scu-záți]!... Căci cu... accentele [ac-cén-te-le] astea ne-am încurcat de tot...
2. (*în expr./constr. prep.*) (*stil*) (*aici*)
Accentul trebuie pus pe condițiile precare/nefavorabile în care funcționează bibliotecile.
- (*idem*) A pune accentul pe (*ceva*)/a sublinia (*ceva*)/a accentua (*ceva*)...
- (*idem*) Se va pune accentul pe aspectul economic al problemei.

(a) (se) accentuá [ac-cen-tu-á] vb./ (el) accentueázá [ac-cen-tu-eá-zá]... (*ortogr./ortoeop.*)

1. (*ind. prez.*) (*ortogr./ortoeop.*) (Eu) accentuéz [ac-cen-tu-éz], (tu) accentuézi [ac-cen-tu-ézi], (el) accentueázá [ac-cen-tu-eá-zá], (noi) accentuám [ac-cen-tu-ám], (voi) accentuáți [ac-cen-tu-áți], (ei) accentueázá [ac-cen-tu-eá-zá] (cele spuse).
- (*conj. prez.*) (El/ei) să accentueze [ac-cen-tu-é-ze] (cele spuse).
- (*ger.*) (El/ei) accentuînd [ac-cen-tu-înd] (cele spuse).
2. (*în expr.*) (*stil*) (*aici*) A accentua/a evidenția/a sublinia (*ceva*)...

• (*idem*) Autoritățile de la Chișinău au accentuat/au subliniat importanța soluționării diferendului transnistrean.

(a) acceptá [ac-cep-tá] vb./ (tu) accépti [ac-cep-tí]... (*ortogr./ortoeop.*)

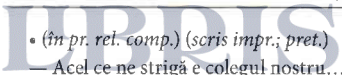
- (*ind. prez.*) (*ortogr./ortoeop./stil*) (*aici*)
— Ei acceptá [ac-cep-tá] situația...
— Dar tu... o accépti [ac-cep-tí]?...
— Ia mai lăsați-mă în pace cu... acceptarea situației voastre!...

accident [ac-ci-dént], -te s. n. (*ortogr./ortoeop.*)

1. (*lingv./fon.*) (*ortogr./ortoeop./stil*) (*aici*)
— Sincopa [sin-có-pa], dacă nu știți, e și ea un... accident [ac-ci-dént] fonetic...
- Mă rog, am văzut noi... accidente [ac-ci-dén-te] și mai serioase...
2. (*auto/transp.*) (*în expr.*) (*stil*) (*aici*)
— Eu, de exemplu, (*pop.*) anțărț/açum doi ani, am suferit (am avut/am pățit) un accident de mașină chiar în Chișinău...
— Și cum te-ai accidentat?.../Și cine a făcut accidental?..
— Ei, am ajuns și la spital după aceea...
— Nu cumva te-a călcat mașina?..
— Parcă-ți spun că am fost... spitalizat/internat la traumatologie...

acél, acéi, aceá, acéle adj. pr. m. și f. (*în expr.*) (*aici*) **acéia dintre voi căre...** (*ortogr./stil*)

1. (*adj. pr. antepus/pr. dem. sg. m.*) (*nom.-ac.*) (*stil/ortogr.*) (*aici*)
Trebuie reținute atât sensul principal, cât și cel secundar ale cuvîntului în cauză.
- (*pr. dem.*) (*ortogr./stil*) (*aici*) Rolul dirigintei și acela al colegilor săi, profesorii, nu diferă în fond.
- (*idem*) Ei au un obiectiv bine determinat, anume acela de a...

- (în pr. rel. comp.) (scris impr.; pret.)
— Acel ce ne strigă e colegul nostru...
- Și acel care stă lângă el...
- (în pr. rel. comp.) (g.-d.) (scris/acc. impr.)
— Cum îi spune acelui [a-ce-lúî] care ne strigă?
— Celui [ce-lúî] ce ne strigă îi zice Ion.
- (stil/impr.; reg., calc, rus./bas.) Statul întreprinde măsuri nu în acel volum (care ar trebui).
- 2.** (adj. pr. antepus/pr. dem. pl. m.) (nom.-ac.) (scris impr./cont.)
Să se ridice în picioare acei dintre voi care au absentat ieri...
- (g.-d.) (acc. nelit./reg.)
— Ne cam îngrijorează faptele acelor [a-ce-lór] copii...
— ... acelor [a-ce-lór] de acolo [a-co-ló].
- 3.** (adj. pr. antepus/pr. dem. sg. f.) (nom.-ac.) (stil/impr.; livr.)
Nu mă împac nici cu sora mea cea mică, nici cu cea mare.
- (stil/impr.; reg., calc, rus./bas.) În ultimul timp ni se reproșează că noi nu învățăm acea istorie, acea limbă, acea geografie...
- 4.** (adj. pr. antepus/pr. dem. pl. f.) (stil emf., adj. dem. red.)
Sintem pătrunși de importanța acelor sarcini care stau în fața noastră și ne vom descurca, indiscutabil, în acele situații dificile de la noi...
- (stil/impr.; reg., calc, rus./bas.) Actualmente se pune accentul nu pe acele valori...
- (a)céla/áia, (a)céia/áia, (a)céea/áia, (a)célea/álea (álea) pr./adj.**
pr. m. și f./ (în expr.) (băietii) aceea... (scris nelit./pop.; inc.)
- 1.** (pr./adj. pr. dem. postpus sg. m.) (nom.-ac.) (reg.; fam./pop.; inv.)
— (Băietul) cela îți mai scrie?
— Ála... din Turcia? Nu...
— Da... (băietul) acel din Portocalia?
— Acel... acum îi în Antalya...
- (adj. pr. dem. antepus/postpus) (nom.-ac.) (impr./cont.; inv.)
— Acela copil e al tău?
— Copilul acel nu-i al meu...
- (adj. pr. dem. postpus + adj.) (nom.-ac.) (stil/impr.)
Vorbesc de tînărul acela extraordinar, care...
- (adj. pr. dem. postpus) (g.-d.) (acc. nelit.; dezac./inc.)
— Și zici că nici băiatului acelaia [a-ce-lú-ia] nu i-ai răspuns...
— Băiatului acela i-am scris eu, dar...
- (în constr./expr.) (stil/impr.; cont.; pleon.) E tot acela (cîntec), pe care l-am mai auzit...
- (în constr./expr.) (pr. dem. + adj. art.) (stil/impr.; fam.) Unde e ála micul?
• (pr. dem. în constr. part.) (sg. impr.; cont.) Aș dori și eu un costum dintr-aceia...
- (în pr. rel. comp.) (stil/impr.; cont.; fam.) (A)cela (ála) ce/(a)cela (ála) care vine e fratele meu.
- 2.** (pr./adj. pr. dem. postpus pl. m.) (nom.-ac.) (scris nelit./inc.; fam./pop.)
— (Băieții) aceea te mai vizetează?
— Áia?... Nu...
- (adj. pr. dem. postpus) (g.-d.) (dezac.; reg.; fam.)
— Ce le-ai spus tinerilor ceia?
— Tinerilor áia?... Nimic...
- 3.** (pr./adj. pr. dem. postpus sg. f.) (nom.-ac.) (scris nelit./inc.; reg.; fam./pop.; inv.)
— Drăguță-i domnișoara aceea...
— Și ceea de alături...
— Și aia de lângă ea...
— Acea din dreapta e sora mea.

- (în pr. rel. comp.) (ortogr./stil) (aici)
— Cel ce ne strigă e colegul nostru...
- Și cel care stă lângă el...
- (în pr. rel. comp.) (g.-d.) (ortogr./stil/acc.) (aici)
— Cum îi spune celui [cê-lui] care ne strigă?
— Celui [cê-lui] ce ne strigă îi zice Ion.
- (stil) (aici) Statul nu întreprinde (nu ia) măsuri în volumul necesar./Statul nu ia măsurile care ar trebui (luate).
- 2.** (adj. pr. antepus/pr. dem. pl. m.) (ortogr./stil) (aici)
Să se ridice (în picioare) aceia dintre voi care au absentat ieri...
- (g.-d.) (acc.)
— Ne cam îngrijorează faptele acelor [a-cé-lor] copii...
— ... acelor [a-cé-lor] de acolo [a-co-lo].
- 3.** (adj. pr. antepus/pr. dem. sg. f.) (nom.-ac.) (stil/ortogr.) (aici)
Nu mă împac nici cu sora mea cea mică, nici cu cea mare.
- (stil) (aici) În ultimul timp ni se reproșează că noi învățăm o altă istorie (decît cea cuvenită), o altă limbă, o altă geografie...
- 4.** (adj. pr. antepus/pr. dem. pl. f.) (stil) (aici)
Sintem pătrunși de importanța sarcinilor care stau în fața noastră și ne vom descurca, indiscutabil, în situațiile dificile de la noi...
- (stil) (aici) Actualmente nu se pune accentul pe valorile cuvenite/pe valorile pe care ar trebui...
- acéla, acéia, acéea, acélea pr./adj.** pr. m. și f./ (în expr.) (băietii) **acéia...** (ortogr./stil)
- 1.** (pr./adj. pr. dem. postpus sg. m.) (nom.-ac.) (ortogr./stil) (aici)
— (Băiatul) acela îți mai scrie?
— Acela... din Turcia? Nu...
— Dar... (băiatul) acela din Portugalia?
— Acela... acum e în Antalya...
- (adj. pr. dem. antepus/postpus) (nom.-ac.) (ortogr./stil) (aici)
— Acel copil e al tău?
— Copilul acela nu e al meu...
- (stil) (aici) (adj. pr. dem. antepus + adj.) (nom.-ac.)
Vorbesc de acel tînăr extraordinar, care...
- (adj. pr. dem. postpus) (g.-d.) (acc.; acord./stil) (aici)
— Și zici că nici băiatului acelaia [a-cé-lu-ia] nu i-ai răspuns...
— Băiatului acelaia i-am scris eu, dar...
- (în constr./expr.) (stil) (aici) E același (cîntec), pe care l-am mai auzit...
- (în constr./expr.) (stil) (aici) (art. + adj.) Unde e cel mic?
• (pr. dem. în constr. part.) (stil) (aici) (pl.) Aș dori și eu un costum dintr-aceia...
- (în pr. rel. comp.) (ortogr./stil) (aici) Cel ce/cel care vine e fratele meu.
- 2.** (pr./adj. pr. dem. postpus pl. m.) (nom.-ac.) (ortogr./stil) (aici)
— (Băieții) aceia te mai vizetează?
— Aceia?... Nu...
- (adj. pr. dem. postpus) (g.-d.) (acord./ortogr./stil) (aici)
— Ce le-ai spus tinerilor acelora?
— Tinerilor (fam./pop.) álora?... Nimic...
- 3.** (pr./adj. pr. dem. postpus sg. f.) (nom.-ac.) (ortogr./stil) (aici)
— Drăguță-i domnișoara aceea...
— Și aceea de alături...
— Și aceea de lângă ea...
— Acea din dreapta e sora mea.

- (g.-d.) (dezac.; scris nelit./inc.)
— Cunoști numele fetei aceea?...
— Chiar și pe al acelea de lângă ea...
— Dar al aia... de acolo?
— Pe al celea nu-l știi...
• (în constr.) (stil/impr.; pret.) În aceea ce privește (problema noastră)...
• (în constr./expr.) (stil/impr.; reg., calc, rus./bas.) Aceasta duce la aceea (că)...
4. (pr./adj. pr. dem. postpus pl. f.) (nom.-ac.) (scris nelit./inc.; reg.; pop./fam.)
— Tineretele acela de unde sînt?
— Celea de acolo?
— Da, ălea...
• (în constr. cu art. adj./dem.) (stil/impr.; cont.) Are el și alte preocupări decît acelea pur personale.
• (g.-d.) (dezac.; scris nelit./inc.)
— Invitația este a domnișoarelor aceea...
— ... a ălea de vizavi.

acéleași(i) [a-cé-lași], acéiași(i) [a-cé-iași], acéeeși(i) [a-cé-iași], acéleași(i) [a-cé-leași] pr./adj. pr. m. și f., g.-d. sg. art. **acéleeeși doámne...** (scris/pron. nelit.)

- 1.** (pr./adj. pr. dem. sg. m.) (nom.-ac.) (pron./scris nelit.; pop.; pleon., inc.)
— E același [a-cé-lași] vizitator de ieri...
— E tot acelaș...
• (g.-d.) (scris nelit.; dezac.) I-am răspuns unui și același (solicitant).
- 2.** (pr./adj. pr. dem. pl. m.) (nom.-ac.) (pron./scris nelit.; pop.; pleon.)
— Au sosit aceiași [a-cé-iași] oaspeți [oás-peți]...
— Sînt tot aceiaș...
— Nu chear aceeași...
• (g.-d.) (scris nelit.; dezac.; inc.)
— Le vorbesc unor și aceiași oameni...
— ... unor și acelor, da...
3. (pr./adj. pr. dem. sg. f.) (nom.-ac.) (pron./scris nelit.; pop.; pleon.; inc.)
— E aceeași [a-cé-iași] persoană...
— Îi tot aceeaș doamnă...
— E aceeași de ieri...
• (g.-d.) (scris nelit.; dezac.; inc.)
— I-am zîmbit unei și aceeași doamnă...
— Tot aceleeeși?... Mă îndoesc...
• (idem) Articolul 5, alin. (1) al aceeași legi stabilește că...
4. (pr./adj. pr. dem. pl. f.) (nom.-ac.) (pron./scris nelit.; pop.; pleon.)
— Au venit aceleași [a-cé-leași] persoane...
— Îs tot acelaș...
— Nu chiar același...
• (g.-d.) (scris nelit.; dezac.; inc.)
— Fericirea noastră se datorează unor și aceleași persoane...
— ... unora și acelora, da...
5. (în expr.) (stil/impr.; reg., calc, rus./bas.) Au spus-o mai mulți clasici: același Eminescu, același Creangă, același Alecsandri...
• (idem) Chiar (și) același Maiorescu afirmă că...
• (idem) Nici chiar aceeași Rusie sau aceeași Germanie nu sînt de acord cu noi.

(a)cést/ăst, (a)céști/ăști, (a)céastă/ăstă, (a)céste/ăste adj. pr. m. și f., g.-d. pl. m. **ăle acéști micúți...** (scris nelit.)

- (g.-d.) (acord./ortogr./stil) (aici)
— Cunoști numele fetei acelea?...
— Chiar și pe al acelea de lângă ea...
— Dar al (fam./pop.) ăleia... de acolo?
— Pe al acelea nu-l știi...
• (în constr.) (ortogr./stil) (aici) În (ceea) ce privește/cît privește (problema noastră)...
• (stil) (aici) Faptul (respectiv) (con)duce la...
4. (pr./adj. pr. dem. postpus pl. f.) (nom.-ac.) (ortogr./stil) (aici)
— Tineretele acelea de unde sînt?
— Acelea de acolo?
— Da, (fam./pop.) alea/acelea...
• (în constr. cu art. adj./dem.) (ortogr./stil) (aici) Are el și alte preocupări decît cele pur personale.
• (g.-d.) (acord./ortogr./stil) (aici)
— Invitația este a domnișoarelor acela...
— ... a (fam./pop.) ălora/acelora de vizavi.

acélași [a-cé-lași], acéiași [a-cé-iași], acéeeși [a-cé-iași], acéleași [a-cé-leași] pr./adj. pr. m. și f., g.-d. sg. art. **acéleieși doámne...** (ortogr./ortoepr.)

- 1.** (pr./adj. pr. dem. sg. m.) (nom.-ac.) (ortogr./ortoepr./stil) (aici)
— E același [a-cé-lași] vizitator de ieri...
— E același.../E tot acela...
• (g.-d.) (ortogr.; acord.; stil) (aici) I-am răspuns unuia și același (solicitant).
- 2.** (pr./adj. pr. dem. pl. m.) (nom.-ac.) (ortogr./ortoepr./stil) (aici)
— Au sosit aceiași [a-cé-iași] oaspeți [oás-peți]...
— Sînt aceiași.../Sînt tot aceia...
— Nu chiar aceeași...
• (g.-d.) (ortogr.; acord.; stil) (aici)
— Le vorbesc unora și acelorași oameni...
— ... unora și acelorași, da...
3. (pr./adj. pr. dem. sg. f.) (nom.-ac.) (ortogr./ortoepr./stil) (aici)
— E aceeași [a-cé-iași] persoană...
— E aceeași doamnă.../E tot aceea...
— E aceeași de ieri...
• (g.-d.) (ortogr.; acord.; stil) (aici)
— I-am zîmbit uneia și aceleași doamnă...
— Aceleiași?... Mă îndoiesc...
• (idem) Articolul 5, alin. (1) al aceleiași legi stabilește că...
4. (pr./adj. pr. dem. pl. f.) (nom.-ac.) (ortogr./ortoepr./stil) (aici)
— Au venit aceleași [a-cé-leași] persoane...
— Sînt aceleași.../Sînt tot acelea...
— Nu chiar aceleași...
• (g.-d.) (ortogr.; acord.; stil) (aici)
— Fericirea noastră se datorește unora și acelorași persoane...
— ... unora și acelorași, da...
5. (în expr.) (stil) (aici) Au spus-o mai mulți clasici: și Eminescu, și Creangă, și Alecsandri...
• (idem) Maiorescu însuși afirmă că...
• (idem) Nici chiar Rusia sau Germania/însăși Rusia sau (însăși) Germania nu sînt de acord cu noi.

acést, acéști, acéastă, acéste adj. pr. m. și f., g.-d. pl. m. **ăle acést micúți...** (ortogr.)

- 1.** (adj. pr. dem. antepus sg. m./f.) (nom.-ac.) (ortogr./stil) (aici)

- Am mai fost în ăst loc...
- În aiesta sat am fost și eu...
- Aist sat îi de fapt un cătun...
- Cesta sat... da, dar celalalt?...
- Eu nu cunosc decît această localitate...
- (g.-d.) (acc. *nelit./reg.*)
- Acestui [a-ces-tuî] sat îi spune Caracui...
- (stil/impr.; rep. *inut.*) În această situație e cazul să abordăm acest subiect.
- (dezac.) Acest tip de anaforă – care rezumă discursul însuși – poate fi interpretată și ca reprezentînd un fenomen de deixis textual sau discursiv.
- 2. (adj. pr. dem. *antepus pl. m.*) (nom.-ac.) (pop./vorb.; reg.; inv.)
- Ăști patru copii frumoși...
- ... aiești copchii mintioși de-ai cui is?...
- Iștia doi băieței mai mititei is ai mei...
- Iar cești doi... mai măroi nu-s cu noi...
- (g.-d.) (dezac./inc.) Hăinuțele de aici sînt ale acești micuți.
- 3. (adj. pr. dem. *antepus sg. f.*) (nom.-ac.) (art. hot. impr.; *nelit./cont.*; pop.)
- Ne vom întilni în aceasta zi, nu în alta...
- Da, în astă zi de care vorbești...
- 4. (adj. pr. dem. *antepus pl. f.*) (nom.-ac.) (*scris nelit.*)
- Mi-a fost rău în (pop./nelit.) astea/ăste(a)/(reg.) aieste(a)/aiste(a)/(inv./reg.) ceste(a)/ieste(a)/iste(a) două zile.
- (g.-d.) (*scris nelit./impr.*; cont.)
- Nu m-am simțit bine de-a lungul acestora două zile...
- Ăstora două zile le... „datorezi” tot chinul...
- (a)césta/ăsta, (a)céștia/ăștia, (a)ceăsta/ăstea, (a)céstea/ăstea pr./adj. pr. m. și f., g.-d. pl. m. oămenilor acéștia... (*scris nelit.*; dezac.)
- 1. (pr./adj. pr. dem. *postpus sg. m.*) (nom.-ac.) (pop./fam.; reg.; inv.)
- Stiloul ăsta îți trebuie?
- Aista nu-i stiloul meu...
- Dar cesta...?
- Nici aiesta...
- (adj. pr. dem. *antepus*) (nom.-ac.) (art. hot. impr./nelit.; cont.)
- Acesta stilou e al meu...
- (adj. pr. dem. *postpus + adj.*) (nom.-ac.) (stil/impr.; cont.)
- Am în vedere stiloul acesta roșu...
- Da, stiloul acest e al meu...
- (g.-d.) (dezac.)
- M-am și enervat din cauza stiloului acesta...
- Din pricina stiloului ăsta...?
- Să-ți spun de ce-am făcut aceasta...
- (pr. dem. *în constr. part.*) (sg. impr.; cont.)
- Aș dori să am și eu un stilou dintr-ăsta...
- (în constr. cu ac.) (stil/impr.; inc.)
- Ăsta nu l-am mai citit.
- 2. (pr./adj. pr. dem. *postpus pl. m.*) (nom.-ac.) (pop./fam.; reg.; inv.; inc.)
- Banii ăștea de unde îi ai?
- Aieștia is de la mama, iar aiștia is de la tata...
- Dar... ceștia?...
- Aceștea sînt împrumutați...
- (g.-d.) (dezac.; inc.)
- Cît de greu trebuie să le fie oamenilor aceștia...
- Și nu numai ăștia...
- ... ci și ăstor...

- Am mai fost în acest loc...
- În acest sat am fost și eu...
- Acest sat e de fapt un cătun...
- Acest sat... da, dar celălalt?...
- Eu nu cunosc decît această localitate...
- (g.-d.) (acc./stil) (aici)
- Acestui [a-cés-tui] sat îi spune Caracui...
- (stil) (aici) În această situație e cazul să abordăm subiectul respectiv/cuvenit.
- (acord.) (aici) Acest tip de anaforă – care rezumă discursul însuși – poate fi interpretat și ca reprezentînd un fenomen de deixis textual sau discursiv.
- 2. (adj. pr. dem. *antepus pl. m.*) (nom.-ac.) (ortogr./stil) (aici)
- Acești patru copii frumoși...
- ... acești copii mintioși de-ai cui sînt?...
- Acești doi băieței/băieți mai mititei sînt ai mei...
- Iar acești doi... mai măroi nu-s cu noi...
- (g.-d.) (acord./stil) Hăinuțele de aici sînt ale acestor micuți.
- 3. (adj. pr. dem. *antepus sg. f.*) (nom.-ac.) (ortogr./stil) (aici)
- Ne vom întilni în această zi/în ziua aceasta, nu în alta...
- Da, în această zi de care vorbești...
- 4. (adj. pr. dem. *antepus pl. f.*) (nom.-ac.) (ortogr./stil) (aici)
- Mi-a fost rău în aceste/(pop.) aste două zile.
- (g.-d.) (ortogr./stil) (aici)
- Nu m-am simțit bine de-a lungul acestor două zile...
- (pop.) Ăstor/acestor două zile le... „datorești” tot chinul...
- acésta, acéștia, acéăsta, acéstea pr./adj. pr. m. și f., g.-d. pl. m. oămenilor acéștia... (ortogr.; acord.)
- 1. (pr./adj. pr. dem. *postpus sg. m.*) (nom.-ac.) (ortogr./stil) (aici)
- Stiloul acesta îți trebuie?
- Acesta nu e stiloul meu...
- Dar acesta...?
- Nici acesta...
- (adj. pr. dem. *antepus*) (nom.-ac.) (ortogr./stil) (aici)
- Acest stilou e al meu...
- (stil) (aici) (adj. pr. dem. *antepus + adj.*) (nom.-ac.)
- Mă refer la acest stilou roșu...
- Da, stiloul acesta e al meu...
- (g.-d.) (acord.; stil) (aici)
- M-am și enervat din cauza stiloului acestuia...
- Din pricina stiloului (fam./pop.) ăstua...?
- Să-ți spun de ce-am făcut asta...
- (pr. dem. *în constr. part.*) (stil) (aici) (pl.)
- Aș dori să am și eu un stilou dintr-ăstea...
- (în constr. cu ac.) (stil) (aici) (prep. pe + pr. dem.)
- Pe (fam./pop.) ăsta/pe acesta nu l-am mai citit.
- 2. (pr./adj. pr. dem. *postpus pl. m.*) (nom.-ac.) (ortogr./stil) (aici)
- Banii (fam./pop.) ăștia/aceștia de unde îi ai?
- Aceștia sînt de la mama, iar aceștia (sînt) de la tata...
- Dar... aceștia?...
- Aceștia sînt împrumutați...
- (g.-d.) (acord.; stil) (aici)
- Cît de greu trebuie să le fie oamenilor acestora...
- Și nu numai (fam./pop.) ăstora/acestora...
- ... ci și (fam./pop.) ăstora/acestora...

• (g.-d.) (scris nelit./red.)

— Astorlalțiilor nu le-am dat nimic...

3. (pr./adj. pr. dem. postpus sg. f.) (nom.-ac.) (pop./fam.; reg.; inv.)

— Domnișoara asta cum o cheamă?

— Iasta din dreapta ori... iasta...?

— Ceasta de lângă inima ta...

— Aiasta-i Aneta...

• (în constr./expr.) (acord. în f. impr.; cont.)

Asta este știută.

• (g.-d.) (dezac.; inc.)

— Na!... că iar am uitat cum îi spune fetei aceasta...

— Acestei din dreapta sau... acestea din...?

— Țstei, domnule!... Astea din stînga...

— Țsteia îi zice Anișoara...

• (în expr.) (stil/impr.; reg., calc, rus./bas.) Ce-i asta cu tine?

• (idem) Nu-i nimic, asta televizorul lucrează...

• (idem) Asta eu sînt de vină...

• (idem)

— Alio! mă auzi?... Asta eu sînt... Mihai...

— Asta tu suni, Mihai?!...

4. (pr./adj. pr. dem. postpus pl. f.) (nom.-ac.) (pop./fam.; reg.; inv.; inc.)

— Conservele ăștea nu mai sînt bune...

— Da... aiestea?... Cu iestea ce să fac?...?

— Cestea mai lasă-le... Iar pe ăștea aruncă-le...

• (dezac.; inc.) Aceste norme administrația sînt obligate să le respecte.

• (pr. dem. în constr. part.) (sg. impr.; cont.) Măninci și tu o bomboană dîntir-asta?

• (g.-d.) (dezac.; inc.)

— Conservele acestea le-a expirat termenul...

— Dar acestor?...?

— Astea nu...

— Da ăștea?...?

— Și ăstor...

(a) (se) achită vb./ (eu) (îmi) achitez (o datorie)... (scris nelit.)

1. (înd. prez.) (scris nelit./reg.) (Eu) (îmi) achitez, (tu) (îți) achitezi, (el/ei) (își) achitează (o datorie).

• (conj. prez.) (El/ei) să(-și) achiteze (datoriile).

2. (în expr./constr. prep.) (stil/impr.; cont.; reg., calc, rus./bas.)

A se achita cu ceva.

• (idem) A (se) achita (cu) o sarcină (o misiune/o obligație).

• (idem) Cu tine m-am achitat, mi-a rămas să mă achit și cu impozitele (de stat)...

• (idem) Cetățenii vor fi achitați neapărat cu pensii și salarii.

• (idem) Guvernul este obligat să se achite cu datoriile față de...

(a) aclamă vb. / (el) aclamează... (scris nelit.)

• (înd. prez.) (scris nelit.; pop.) (Eu) aclamez, (tu) aclamezi, (el/ei) aclamează (după spectacol).

• (conj. prez.) (El/ei) (trebuie) să aclameze (după spectacol).

• (pleon.) Spectorii au prins să aclameze și să aplaude frenetic.

• (idem) Măria sa Publicul știe să aprecieze, să aclameze, să ovaționeze și să complimenteze, dar la fel de ușor și inspirat știe să uite.

• (g.-d.) (ortogr./stil) (aici)

— Acestora!/(fam./pop.) ăștora/ăștorlalți nu le-am dat nimic...

3. (pr./adj. pr. dem. postpus sg. f.) (nom.-ac.) (ortogr./stil) (aici)

— Pe domnișoara aceasta cum o cheamă?

— Pe aceasta din dreapta ori... pe aceasta...?

— Pe aceasta de lângă inima ta...

— Aceasta-i Aneta...

• (în constr./expr.) (aici) (acord. în m./n.)

Asta/acest lucru este știut.

• (g.-d.) (acord./stil) (aici)

— Na!... că iar am uitat cum îi spune fetei acestea...

— Acestea din dreapta sau... acestea din...?

— (fam./pop.) Țsteia/acesteia, domnule!... (fam./pop.) Țsteial/acesteia din stînga...

— (fam./pop.) Țsteia/acesteia îi zice Anișoara...

• (în expr.) (stil) (aici) Ce e cu tine?

• (idem) Nu-i nimic, funcționează televizorul...

• (idem) Eu sînt de vină...

• (idem)

— Alo! mă auzi?... Sînt eu... Mihai...

— Tu suni, Mihai?!...

4. (pr./adj. pr. dem. postpus pl. f.) (nom.-ac.) (ortogr./stil) (aici)

— Conservele (fam./pop.) aștea/aceștea nu mai sînt bune...

— Dar... aceștea?... Cu aceștea ce să fac?...?

— Aceștea mai lasă-le... Iar pe aceștea/(fam./pop.) aștea aruncă-le...

• (acord.; stil) (aici) Aceștea norme administrația este obligată să le respecte./Administrația este obligată să respecte aceștea norme.

• (pr. dem. în constr. part.) (stil) (aici) (pl.) Măninci și tu o bomboană dîntir-astea?

• (g.-d.) (acord./stil) (aici)

— Conservele acestora le-a expirat termenul...

— Dar acestora?...?

— (fam./pop.) Țștora/aceștora nu...

— Dar (fam./pop.) ășștora/aceșștora?...?

— Și (fam./pop.) ășșștora/aceșșștora...

(a) (se) achită vb./ (eu) (îmi) achit (o datorie)... (ortogr.)

1. (înd. prez.) (ortogr.) (Eu) (îmi) achit, (tu) (îți) achiziți, (el/ei) (își) achită (o datorie).

• (conj. prez.) (El/ei) să(-și) achite (datoriile).

2. (în expr./constr. prep.) (stil) (aici)

A se achita de ceva.

• (idem) A se achita de o sarcină (de o misiune/de o obligație)/ A îndeplini o sarcină (o misiune/o obligație).

• (idem) Cu tine m-am achitat/ție nu-ți mai datorez nimic/(fam.) sîntem chit, mi-a rămas să achit/să plătesc și impozitele (de stat)...

• (idem) Cetățenilor li se vor achita neapărat pensiile și salariile.

• (idem) Guvernul este obligat să-și achite/să-și onoreze datoriile față de...

(a) aclamă vb. / (el) aclamă... (ortogr.)

• (înd. prez.) (ortogr.) (Eu) aclăm, (tu) aclămi, (el/ei) aclămă (după spectacol).

• (conj. prez.) (El/ei) (trebuie) să aclăme/să ovaționeze (după spectacol).

• (stil) (aici) Spectorii au prins să aclăme/să aplaude frenetic.

• (idem) (aici) Măria Sa Publicul știe să aprecieze, să aclăme sau să ovaționeze, să complimenteze, dar la fel de ușor, de inspirat știe să uite.

(a)colea; (a)coló adv. (*scris/acc. nelit.; reg.*)1. (*adv. (acc./scris nelit.; reg.; pleon.*)

- El stă acolea [a-co-leá] nu departe...
- Da, colea [co-leá] prin apropierea noastră...

2. (*adv. (acc./scris nelit.; reg.)*)

- Mergi și tu acolo [a-co-ló]?...
- De colo [co-ló] vin...
- (*în corel. adv. (punct. impr.; reg., calc. rus./bas.)*)
- Mă duc acolo [] unde am fost chemat...
- ... acolo [] de unde m-am întors eu numai ce...

(a) (se) acomodá vb./(*în expr.*) **bebelúșii se acomodează și adaptează...** (*pleon.*)• (*în expr. (stil/impr.; pleon.)*)

Trebuie să știi că bebelușii se acomodează și adaptează foarte ușor unui program, astfel că este bine să crezi programul tău.

• (*în expr. (stil/impr.; calc/engl.)*)

Sala de ședințe acomodează până la 180 de participanți.

- (*idem*) Camera dublă standard poate acomoda maxim 2 adulți și 1 copil.
- (*idem*) Hotelul nostru poate acomoda cu succes și evenimente corporative, fiind dotat cu o sală de conferințe de 30 de locuri.
- (*idem*) Bineînțeles că nu o să putem să acomodăm integral solicitarea de majorare a lefurilor cadrelor didactice.
- (*idem*) Menționăm că încercăm să acomodăm astfel de cereri cu o condiție...
- (*idem*) (*jur.*) Legislația română a fost acomodată cu cea europeană.

acoperemînt, acoperemînte/acoperămînturi s. n. (*scris nelit.*)• (*sg./pl. (scris nelit.; reg.)*)

- Unii stau sub același acoperemînt...
- ... alții – sub acoperemînte sau... acoperișe separate.

(a) (se) (a)acoperí vb./(**eu**) **acóper...** (*scris nelit.; reg.*)

• (*ctr.*) (*ind. prez.*) (*scris nelit.; reg.*) O să-mi acoper chiar eu casa, că pînă mi-o acoperă meșterul ăsta...

acórd, -uri s. n./(*în expr.*) **a da acórdul (la)...**; **(a) acordá** (a da; a face acordul gramatical; a regla un instrument muzical etc.) vb./(*în expr.*) **(eu) acordéz (aténție)...** (*reg./bas.; scris impr.*)1. (*s. n. (în expr./loc. adv. (cont.; pleon./taut.)*)

- Și atunci... ne-am înțeles și am căzut de comun acord asupra faptului că sa mai revenim încă o dată la această chestiune...
- ... atît de însemnată și de importantă pentru noi...
- Atunci toți au spus... și chiar au zis cu toții: Bine, de acord!... Ne vedem din nou miine...

• (*în expr. (stil/impr.; reg., calc. rus./bas.)*) A da acordul (la)...• (*idem*) Mai întii a dat acordul, apoi s-a răzgîndit...

• (*idem*) Acesta e presupusul autor care a dat acordul la săvîrșirea infracțiunii, dar care ulterior nu a săvîrșit-o.

• (*în comp. (s. n.) (scris nelit.) (adm./pol.)*) Acórd [] cádru/acórduri [] cádre.

2. (*vb. (a da) (ind. prez.) (scris nelit./impr.; cont.)*) Eu acordez atenție doar oamenilor importanți...

• (*lingv./gram. (idem)*)

— Acordează subiectul cu predicatul...!

— Cine să-l... acordeze, eu?...!

• (*muz. (idem)*) Eu acord vioara, tu acorzi pianul.

acólea; acólo adv. (*ortogr./acc.*)1. (*adv. (ortogr./acc./stil) (aici)*)

- El stă (*pop.*) acolea [a-co-lea] (alături/nu departe)...
- Da, acolea [a-co-lea]/prin apropierea noastră...

2. (*adv. (ortogr./acc./stil) (aici)*)

- Mergi și tu acolo [a-co-lo] (în acel loc)?...
- De acolo [a-co-lo] vin...
- (*în corel. adv. (punct. (stil) (aici)*)
- Mă duc acolo [] unde am fost chemat...
- ... acolo [] de unde m-am întors eu adineauri...

(a) (se) acomodá vb./(*în expr.*) **bebelúșii se acomodează/adaptează...** (*stil*)• (*în expr. (stil)*)

Trebuie să știi că bebelușii se acomodează/adaptează foarte ușor unui program, astfel că este bine să crezi programul tău.

• (*în expr. (stil) (aici)*)

Sala de ședințe poate primi (găzdui/adăposti) până la 180 de participanți./În sala de ședințe pot încăpea până la 180 de participanți./Capacitatea sălii de ședințe e de până la 180 de participanți./Sala de ședințe e prevăzută pentru circa 180 de participanți.

- (*idem*) Camera dublă standard poate găzdui/caza maximum doi adulți și un copil.
- (*idem*) Hotelul nostru poate găzdui și evenimente corporative, fiind dotat cu o sală de conferințe de 30 de locuri.

• (*idem*) Bineînțeles că nu o să putem accepta/satisface integral solicitarea de majorare a lefurilor cadrelor didactice.

• (*idem*) Menționăm că încercăm să acceptăm/să ținem cont de astfel de cereri cu o condiție...

• (*idem*) (*jur.*) Legislația română a fost adaptată la/armonizată cu cea europeană.

acoperămînt, acoperămînte s. n. (*ortogr.*)• (*sg./pl. (ortogr./stil) (aici)*)

- Unii stau sub același acoperămînt...
- ... alții – sub acoperămînte sau... acoperișuri separate.

(a) (se) acoperí vb./(**eu**) **acópăr...** (*ortogr.*)

• (*ctr.*) (*ind. prez.*) (*ortogr./stil) (aici)* O să-mi acopăr chiar eu casa, că(c) pînă mi-o acoperă meșterul acesta/(*fam.*) ăsta...

acórd, -uri s. n./(*în expr.*) **(aici) a-și da acórdul (péntru)...**; **(a) acordá** (a da; a face acordul gramatical; a regla un instrument muzical etc.) vb./(*în expr.*) **(aici) (eu) acórd (aténție)...** (*stil/ortogr.*)1. (*s. n. (în expr./loc. adv. (stil) (aici)*)

- Și atunci... ne-am înțeles/am căzut de acord (asupra faptului) să revenim la această chestiune...
- ... atît de însemnată/de importantă pentru noi...
- Atunci toți au spus.../atunci au zis cu toții: Bine!.../De acord!... Ne vedem/ne vedem din nou miine...

• (*în expr. (stil) (aici) (refl. part.)*) A-și da acordul (péntru)...• (*idem*) Mai întii și-a dat acordul, apoi s-a răzgîndit...

• (*idem*) Acesta e presupusul autor care și-a dat acordul/consimțămîntul să săvîrșească infracțiunea/pentru săvîrșirea infracțiunii, dar pe care ulterior nu a săvîrșit-o.

• (*în comp. (s. n.) (ortogr.) (adm./pol.)*) Acórd [-] cádru/acórduri [-] cádre.

2. (*vb. (a da) (ind. prez.) (ortogr./stil) (aici)*) Eu acord/dau atenție doar oamenilor importanți...

• (*lingv./gram. (idem)*)

— Acordá subiectul cu predicatul...!/Stabilește acordul dintre subiect și predicat...!

— Cine să-l... acorde, eu?...!

• (*muz. (idem)*) Eu acordez/instrun vioara, tu acordezi pianul.

(a) acroșă [a-cro-șeă] vb./**(el) acroșe(ă)ză [a-cro-șă-ză]...** (*pron./scris nelit.; reg.*)

- (sport) (*ind. prez.*) (*scris/pron. nelit./reg.; mold./munt.*) (Fotbalistul/fotbalisti) acroșe(ă)ză [a-cro-șă-ză] (mingea și o pasază), (noi) acroșem (mingea)...
- (*imperf.*) (*pleon.*) (Eu/noi) acroșe(ă)m [a-cro-șeăm] (mingea în aer)...
- (*perf. s.*) (Eu) acroșe(ă)i [a-cro-șeái], (el) acroșé (mingea)...
- (*conj. prez.*) (El) (trebuia) să acroșeze [a-cro-șă-ze] (mingea).
- (*ger.*) (El/ei) acroșind (mingea).
- (*part.*) (Mingea a fost) acroșe(ă)tă [a-cro-șeă-tă], preluată prin acroșe(ă)re [a-cro-șeă-re]...

acțiune [ac-țiú-ne], -ni/ăcție, -ii s. f., g.-d. sg. art. **acțiunei...** (*pron./scris nelit.; reg./inv.*)

1. (*in expr.*) (*nom.-ac. sg. (ne)art.*) (*pron. nelit./reg.*)
— Să trecem [tre-cém] la acțiune [ac-țiú-ne], domnilor!...
— Acțiunea [ac-țiú-nea] a și început...
• (*g.-d. sg. art./nom.-ac. pl. art.*) (*scris nelit./inc.*)
— S-a stabilit deja ilegalitatea acțiunii voastre...
— Acțiunile voastre sînt ilegale, domnilor!...
2. (*econ./fin.*) (*scris nelit.; reg., calc. rus.; inv./bas.*) Aceasta e hotărîrea acționarilor, a celor care dețin acții la întreprinderea noastră.
• (*art. plast.*) (*idem*) Expoziția în cauză, organizată la Chișinău, este o acție de caritate.
• (*lingv.*) („acord încrucișat”) (*stil/impr.; reg., calc. rus./bas.*)
A veni, a cădea, a pica, a urca, a pleca sînt verbe ce exprimă acțiuni semul comun al cărora este „intranzitivitate”.

acuarélă [a-cu-a-ré-lă]/acoarélă/aquarelă/acvarélă, -le s. f. (*pron./scris nelit.*)

- (*art. plast.*) (*pron./scris nelit.; inv./ped.; reg., calc. rus./bas.*)
— Acuarelele [a-cu-a-ré-le-le] expuse în această sală sînt semnate de...
— ... acvareliști cunoscuți, inclusiv și subsemnatul...
— Hm!... pictați și dumneavoastră în acuarelă?...
— ... și în acvarelă; ca orice acvarelist din Chișinău...
— Atunci... pe cînd o nouă expoziție de acoarele la București?...

acú(m)(a)/amú(ia); acúș(i) [a-cúș]/acúș(e)a [a-cú-șea]/amúș(ii) adv./(*in expr.*) **plec imediat acúma...** (*scris/pron. nelit.; reg./pop.*)

1. (*adv.*) (*in expr.*) (*pop./inv.; pleon.*)
— Hai, vii acu?...
— Nu, plec imediat acuma, fără întîrziere...
— Ei, de-amu... Dumnezeu cu tine!
• (*in expr.*) (*pleon./cont.*) Acum zece ani în urmă (era altfel)...
- (*in adv. perechi/conjct. coord.*) (*punct. impr.*) Copilul ăsta acum tace [] acum plînge...
• (*idem*) Acum [] că nu mai plîngi, putem sta de vorbă...
- (*in loc. adv.*) (*stil/impr.; pop./fam.*)
— De-amu încolo... fie ce-o fi...
- (*idem*)
— Noi de-acum o ducem mai bine, nu-i cum a fost...
— Băiatu' de-amu ii mare...
2. (*adv.*) (*in expr.*) (*pron./scris nelit.; reg.*)
— Hai, vii o dată?...
— Acuși vine [] acuși nu vine...
— C-amuș mă supăr și...

acuratéte [a-cu-ra-té-țe]/acuratétă s. f., nom.-ac. art. **acuratéte(e)a [a-cu-ra-té-țe]...** (*pron./scris nelit.; inv.*)

(a) acroșă [a-cro-șă] vb./**(el) acroșează [a-cro-șeă-ză]...** (*ortogr./ortoepl.*)

- (sport) (*ind. prez.*) (*ortogr./ortoepl./stil*) (*aici*) (Fotbalistul/fotbalisti) acroșează [a-cro-șeă-ză] (mingea și o pasează), (noi) acroșăm (mingea)...
- (*imperf.*) (*stil*) (*aici*) (Eu/noi) acroșăm [a-cro-șám] (mingea)...
- (*perf. s.*) (Eu) acroșái [a-cro-șái], (el) acroșá (mingea)...
- (*conj. prez.*) (El) (trebuia) să acroșeze [a-cro-șé-ze] (mingea).
- (*ger.*) (El/ei) acroșind (mingea).
- (*part.*) (Mingea a fost) acroșátă [a-cro-șá-tă], preluată prin acroșare [a-cro-șá-re]/acroșaj [a-cro-șáj]...

acțiune [ac-ți-ú-ne], -ni s. f., g.-d. sg. art. **acțiunii...** (*ortogr./ortoepl.*)

1. (*in expr.*) (*nom.-ac. sg. (ne)art.*) (*ortoepl./stil*) (*aici*)
— Să trecem [tré-cem] la acțiune [ac-ți-ú-ne], domnilor!...
— Acțiunea [ac-ți-ú-nea] a și început...
• (*g.-d. sg. art./nom.-ac. pl. art.*) (*ortogr./stil*) (*aici*)
— S-a stabilit deja ilegalitatea (caracterul ilegal al) acțiunii voastre...
— Acțiunile voastre sînt ilegale, domnilor!...
2. (*econ./fin.*) (*ortogr./stil*) (*aici*) Aceasta e hotărîrea acționarilor, a celor care dețin acțiuni la întreprinderea noastră.
• (*art. plast.*) (*aici*) Expoziția în cauză, organizată la Chișinău, este o acțiune de caritate.
• (*lingv.*) („acord încrucișat”) (*stil*) (*aici*)
A veni, a cădea, a pica, a urca, a pleca sînt verbe ce exprimă acțiuni al căror sem comun este „intranzitivitate”.

acuarélă [a-cua-ré-lă], -le s. f. (*ortogr./ortoepl.*)

- (*art. plast.*) (*ortogr./ortoepl./stil*) (*aici*)
— Acuarelele [a-cua-ré-le-le] expuse în această sală sînt semnate de...
— ... acvareliști [a-cua-re-liști] cunoscuți, inclusiv subsemnatul...
— Hm!... pictați și dumneavoastră în acuarelă?...
— ... și în acuarelă; ca orice acvarelist din Chișinău...
— Atunci... pe cînd o nouă expoziție de acuarele la București?...

acúm(a); acúși [a-cúși]/acúșa [a-cú-șă] adv./(*in expr.*) (*aici*) **plec acúm...** (*ortogr./ortoepl./stil*)

1. (*adv.*) (*in expr.*) (*ortogr./stil*) (*aici*)
— Hai, vii acum?...
— Nu, plec imediat/(*pop./fam.*) acuma/acum/fără întîrziere...
— Ei, de-acum... Dumnezeu cu tine!
• (*in expr.*) (*stil*) (*aici*) Acum zece ani/cu zece ani în urmă/(*in urmă cu zece ani (era altfel)*)...
• (*in adv. perechi/conjct. coord.*) (*punct.*) (*aici*) Copilul (*fam.*) ăsta/acesta acum tace [] acum plînge...
• (*idem*) Acum [] că/deoarece/fiindcă nu mai plîngi, putem sta de vorbă...
- (*in loc. adv.*) (*stil*) (*aici*)
— De-acum încolo/înainte... fie ce-o fi...
- (*idem*)
— Noi deja o ducem mai bine, nu e cum a fost...
— Băiatul (nostru) e deja mare...
2. (*adv.*) (*in expr.*) (*ortogr./ortoepl./stil*) (*aici*)
— Hai, vii odată?...
— Acuși vine [] acuși nu vine...
— C-acuși mă supăr și...

acuratéte [a-cu-ra-té-țe] s. f., nom.-ac. art. **acuratéte(e)a [a-cu-ra-té-țe]...** (*ortogr./ortoepl.*)